

Reglaments

Decret

Decret de l'11-11-2020 d'aprovació del Reglament regulador del procediment d'actuació immediata en casos d'evidència o sospita fonamentada d'abús, agressió sexual o maltractament físic agut contra infants i adolescents i el Protocol (PAI).

Exposició de motius

Els infants i els adolescents són subjectes de dret especialment vulnerables ja que estan en desenvolupament constant. En la infància i l'adolescència es produeix el desenvolupament físic, psicològic i social de les persones i qualsevol violència o tracte inadequat que s'exerceixi contra l'infant o l'adolescent té un impacte immediat i a llarg termini que afecta la seva adultesa futura i la seva adaptació social.

Atenent el respecte dels drets de la infància i l'adolescència i per donar compliment als principis rectors de la Constitució del Principat d'Andorra, el 5 de maig del 2005 es va aprovar el Protocol d'actuació en casos d'infants en perill (PACIP), el qual establia un procediment d'actuació per protegir els infants i els adolescents davant del maltractament físic sever o l'abús sexual, i garantia la coordinació entre totes les institucions amb la finalitat d'alleugerir l'impacte ocasionat a l'infant o l'adolescent com a conseqüència d'aquest fet.

Durant els gairebé quinze anys de vigència, el PACIP ha estat un instrument útil que ha fet possible la detecció d'aquesta mena de situacions i la intervenció coordinada dels professionals davant del maltractament sever i l'abús o l'agressió sexual contra els infants i els adolescents, però ha quedat en part obsolet, ja que al llarg d'aquests anys han sorgit noves realitats i necessitats socials i s'han adquirit nous compromisos internacionals i, en conseqüència, calia actualitzar el seu contingut.

El compromís del Principat d'Andorra per erradicar l'abús i l'explotació sexual infantil s'evidencia, entre altres mesures, amb la ratificació del Conveni del Consell d'Europa sobre la protecció dels infants contra l'explotació i l'abús sexual, del 25 d'octubre del 2007, altrament dit Conveni de Lanzarote, el qual constitueix un avenç en la prevenció dels delictes sexuals contra els infants i els adolescents, la persecució penal dels autors i la protecció dels infants i adolescents víctimes d'aquests delictes.

Cal destacar que el maltractament i l'abús sexual comesos contra els infants i els adolescents constitueixen un problema que sovint es manté ocult i la seva detecció és complexa, ja que les víctimes tenen dificultats per exposar aquestes situacions viscudes per diversos motius: vincle amb la presumpta persona agressora, per por o per vergonya, entre d'altres.

No obstant això, la creixent exigència de la necessitat de protegir els infants i adolescents per part de les entitats, públiques o privades, i la conscienciació cada dia més notòria de tots els sectors de la societat han contribuït a una visibilitat més gran d'aquesta problemàtica. La complexitat del fenomen, la constatació de deficiències d'alguns aspectes del sistema de protecció i l'experiència adquirida al llarg d'aquest temps justifiquen la necessitat de promoure un nou protocol d'actuació.

Altrament, amb l'entrada en vigor de la Llei 14/2019, del 15 de febrer, qualificada dels drets dels infants i els adolescents (en endavant, "Llei 14/2019"), es dedica una consideració especial a la resposta contra qualsevol tipus de maltractament, i es posa l'accent en la prevenció. Així, s'han perfilat els indicadors de risc amb la finalitat d'evitar amb l'antelació suficient situacions que puguin esdevenir perjudicials per als infants o els adolescents.

Així mateix, la Llei 14/2019 estableix que les administracions públiques, les altres entitats públiques i privades i els professionals que intervenen en el sistema de protecció dels infants i els adolescents han d'establir els mecanismes de coordinació necessaris per garantir una cooperació efectiva en la prevenció, la detecció, la notificació i la derivació del maltractament als infants i els adolescents, cooperació que ha d'incloure l'atorgament de protocols d'actuació i de col·laboració.

És per aquest motiu que s'ha creat un grup de treball format per diversos professionals de diferents àmbits implicats en l'atenció i la protecció a la infància i l'adolescència, que ha estat l'encarregat d'elaborar i redactar el Protocol d'actuació immediata en casos d'evidència o sospita fonamentada d'abús, agressió sexual o maltractament físic agut contra infants i adolescents (PAI), que, si bé reprèn molts aspectes previstos al PACIP, hi incorpora canvis substancials i necessaris. A més a més, ha de poder esdevenir un document de referència que, a més de ser d'obligada aplicació per als professionals, tant de l'àmbit públic com del privat, serveixi de punt de partida per elaborar protocols específics interns de cada institució i de relació entre institucions.

Així, la publicació d'aquest Reglament és un pas més per protegir de manera eficaç, àgil i positiva els infants i els adolescents víctimes de maltractament, abús o agressió sexual.

Pel que fa al contingut, s'empara en articles concrets de la Llei 14/2019 amb l'objectiu d'establir criteris bàsics, clars i homogenis, així com un circuit d'actuació i coordinació entre els professionals vinculats per possibilitar un abordatge adequat i efectiu en la prevenció, detecció, notificació i actuació en situacions de maltractament físic, abús o agressió sexual, i evitar, en la mesura que es pugui, una victimització secundària de l'infant o de l'adolescent.

Altrament, la disposició final segona de la Llei 6/2014, del 24 d'abril, de serveis socials i sociosanitaris determina, com una de les prioritats d'implementació d'aquesta Llei, l'establiment d'un programa de detecció precoç dels casos de víctimes de violència o abús sexual envers els infants, o en situació de risc, i d'informació i orientació a les famílies afectades.

Per tots aquests motius s'ha promogut aquest Reglament, a fi de regular el procediment d'actuació immediata en casos d'evidència o sospita fonamentada d'abús, agressió sexual o maltractament físic agut contra infants i adolescents, que es detalla al protocol (PAI), instrument que figura a l'annex I, i que ha estat consensuat pels agents implicats en el desplegament d'aquest i pels membres de la Comissió Nacional d'Atenció a la Infància i l'Adolescència.

Ateses les consideracions esmentades, a proposta del ministre d'Afers Socials, Habitatge i Joventut, el Govern, en la sessió del 11 de novembre del 2020, aprova aquest Decret amb el contingut següent:

Article únic

S'aprova el Reglament regulador del procediment d'actuació immediata en casos d'evidència o sospita fonamentada d'abús, agressió sexual o maltractament físic agut contra infants i adolescents i el Protocol (PAI).

Reglament regulador del procediment d'actuació immediata en casos d'evidència o sospita fonamentada d'abús, agressió sexual o maltractament físic agut contra infants i adolescents i el Protocol (PAI)

Article 1. *Objecte*

Aquest Reglament té per objecte:

1. Regular el procediment d'actuació immediata en casos d'evidència o sospita fonamentada d'abús, agressió sexual o maltractament físic agut contra infants i adolescents.
2. Definir els mecanismes de relació entre les administracions encarregades de l'atenció i la protecció dels infants i els adolescents i també els processos de comunicació i coordinació eficaç amb els professionals que intervenen en situacions de maltractament físic agut, abús o agressió sexual.

3. Definir el circuit mitjançant l'establiment del Protocol d'actuació immediata en casos d'evidència o sospita fonamentada d'abús, agressió sexual o maltractament físic agut contra infants i adolescents (PAI) que figura a l'annex I.

Article 2. Àmbits d'aplicació

S'aplica als infants i adolescents menors de divuit anys, amb independència de les seves característiques o condicions, que es trobin eventualment o resideixin habitualment al Principat d'Andorra.

S'entén per infant la persona amb una edat compresa entre el naixement i els onze anys i per adolescent, la persona que té una edat compresa entre els dotze anys i la majoria d'edat, d'acord amb la Llei 14/2019.

Article 3. Règim jurídic

Aquest Reglament i els seus annexos despleguen les previsions establertes al títol II de la Llei 14/2019, especialment els articles relacionats amb el sistema de protecció contra qualsevol tipus de maltractament, la prevenció, la coordinació efectiva contra el maltractament, i les actuacions de detecció, notificació i derivació.

Article 4. Conceptes

1. Als efectes d'aquest Reglament, s'entén per:

a) Maltractament: qualsevol tipus de violència, física o psicològica, com ara els càstigs corporals, la negligència, els abusos sexuals, la violència de gènere, domèstica o familiar i l'explotació sexual, laboral o amb qualsevol altra finalitat, incloent-hi quan es du a terme mitjançant les tecnologies de la informació i la comunicació, amb independència de l'entorn o la persona o la institució que el genera. També ho és la manca d'atenció de les necessitats bàsiques de l'infant que afectin el seu desenvolupament, d'acord amb l'article 59, apartat 3 de la Llei 14/2019.

b) Maltractament físic (agut): qualsevol acció no accidental per part de les persones que tenen cura de l'infant o l'adolescent que provoqui o pugui provocar danys físics evidents o malalties, o el col·loqui en un risc greu de patir-ne.

c) Agressió sexual: qualsevol conducta que, mitjançant violència o intimidació, atempti contra la llibertat sexual de l'infant o l'adolescent.

d) Abús sexual: comportament sexual amb una persona menor de divuit anys en situació de desigualtat, ja sigui per raó de l'edat o perquè s'exerceix un poder sobre l'infant o l'adolescent. La persona menor no comprèn aquest tipus de situacions o no hi està preparat, i no hi pot donar el seu consentiment. El que defineix l'abús és l'asimetria entre els implicats en la relació i la presència de coacció –explícita o implícita– mitjançant poder, coneixements o gratificació.

i. En funció de la relació entre la víctima i la persona que comet l'abús

- Abús sexual intrafamiliar: relació sexual protagonitzada per una persona que manté consanguinitat lineal amb el menor (pare, mare, avi, àvia) o per un germà, oncle o nebot. També s'hi inclou el cas en què l'adult estigui cobrint de manera estable el rol parental (per exemple, tutors, pares adoptius, etc.).

- Abús sexual extrafamiliar: relació sexual protagonitzada per qualsevol persona no inclosa en el paràgraf anterior.

ii. En funció del tipus de contacte sexual

- Abús sexual sense contacte físic: exhibicionisme, sol·licituds a l'infant o l'adolescent d'implicar-se en una activitat sexual sense contacte físic, mostrar material pornogràfic o parlar-ne amb el menor, comentaris verbals sexualitzats, ciberassetjament pedòfil (grooming), entre d'altres.

- Abús sexual amb contacte físic: tocar i acaronar els genitals de l'infant o l'adolescent, coit, intents de penetració vaginal, oral o anal, penetració digital, inducció de l'infant o l'adolescent a fer tocaments a la persona agressora, entre d'altres.

e) Sospita fonamentada: la situació en què, tot i els indicadors detectats, el diagnòstic no permet confirmar una situació de maltractament, abús o agressió sexual.

Article 5. Principis

- a) Interès superior de l'infant o l'adolescent. És un principi que ha de regir en totes les actuacions que derivin d'aquest Reglament i del protocol (PAI) annexat. El fet de garantir aquest principi ha de ser una consideració primordial en el moment de ponderar diversos interessos i prendre una decisió que afecti l'infant o l'adolescent.
- b) Atenció individualitzada i planificada. Tot i l'establiment d'un circuit homogeni per atendre els casos de sospita d'abús, agressió sexual o maltractament físic agut, s'adaptaran les intervencions professionals a les necessitats detectades per abordar el cas considerant l'atenció individualitzada de la víctima.
- c) Atenció a la discapacitat. Els infants i els adolescents amb discapacitat han de rebre l'assistència adequada d'acord amb les seves necessitats.
- d) Intervenció mínima i prioritària. Suposa prioritzar i actuar amb immediatesa davant de situacions de qualsevol tipus de maltractament per evitar, en la mesura que es pugui, que la víctima sigui objecte d'intervencions repetitives.
- e) Coordinació. Suposa una actuació unificada dels professionals i les institucions que intervenen en el PAI, en què es vetlla especialment perquè aquesta coordinació faciliti l'optimització dels recursos i l'adequació de les intervencions a l'objectiu que es vulgui obtenir.
- f) Especialització. L'actuació dels professionals i els serveis és duta a terme per personal amb formació específica en matèria d'infància i adolescència.
- g) Recuperació física i emocional. Totes les mesures d'intervenció establertes en aquest protocol aporten garanties per a la recuperació física i emocional i la reinserció psicosocial de l'infant o de l'adolescent víctima.
- h) Perspectiva de gènere. Totes les actuacions que es derivin d'aquest Reglament i de l'aplicació del PAI han de tenir en compte i integrar les qüestions de gènere.

Article 6. Destinatari

Les institucions, els serveis i els departaments que estan subjectes a l'aplicació d'aquest Reglament i els seus annexos, són els següents:

- a) El Cos de Policia. Per mitjà de l'àrea competent en matèria de policia judicial i investigació criminal.
- b) L'Àrea d'Atenció a la Infància i l'Adolescència (en endavant, "AAIA"), per mitjà del Servei Especialitzat d'Atenció a la Infància i l'Adolescència (en endavant, "SEAIA") i del personal que exerceix la psicologia forense.
- El SEAIA informa, assessora i orienta sobre l'aplicació del PAI a qualsevol persona que ho sol·liciti; efectua, si escau, l'avaluació psicosocial de la situació de risc de l'infant o de l'adolescent; acompanya, mitjançant el professional referent, l'infant o l'adolescent i la seva família durant el procés judicial, i activa, si són necessaris, els recursos socials necessaris per a la seva recuperació física i psicosocial.
 - El psicòleg forense efectua la prova pericial psicològica, emet informes que dictaminen la validesa del testimoni de l'infant o de l'adolescent i avalua les habilitats cognitives, de llenguatge i de desenvolupament en la seva declaració.
- c) L'Àrea de Medicina Legal i Forense. És competent per trobar i preservar el cos de la prova, en cas que sigui possible, així com per desenvolupar una funció pericial mitjançant la qual es constatin i es valorin tècnicament les possibles lesions sofertes per la víctima.
- d) El Ministeri Fiscal. D'acord amb les missions que té encomanades, el Ministeri Fiscal exerceix l'acció penal i l'acció civil, si escau, juntament amb la penal; dirigeix l'acció del Cos de Policia per esbrinar els fets que puguin ser constitutius d'infracció penal fins que el batlle instructor incoï diligències prèvies o sumari (anterior a la intervenció de la Batllia), i intervé directament en el procés penal per sol·licitar les diligències més adequades per esbrinar el delicte i la persona que pugui ser-ne responsable. També vetlla perquè durant tot el procés policial es garanteixin els drets de la víctima i es donin les garanties processals a l'acusat.

e) La Batllia.

- El batlle instructor exerceix les funcions d'investigació; en situacions de certesa o evidència raonable, incoa el procediment penal corresponent o dedueix testimoni, si escau, a la secció de menors de la Batllia, i adopta les mesures de protecció o qualsevol altra mesura necessària en benefici de l'infant o de l'adolescent i les que concerneixen la persona processada.
- El batlle competent de la jurisdicció de menors efectua el seguiment de la situació de risc de l'infant o l'adolescent i pren les mesures de protecció que consideri escaients.

f) El Tribunal de Corts. És competent per jutjar, en primera instància, els delictes majors i menors –en composició col·legiada– i les contravencions penals –en composició unipersonal– i també per dur a terme l'execució de les seves sentències i altres resolucions. Les resolucions i sentències del Tribunal de Corts són susceptibles de recurs d'apel·lació davant de la instància immediatament superior, el Tribunal Superior de Justícia.

Article 7. Detecció

1. La primera condició per poder intervenir en els casos de maltractament, abús o agressió sexual contra els infants i adolescents és que s'hagi detectat la situació. Els professionals de l'educació, la salut, els serveis socials, la policia, les entitats de lleure, esports i cultura i altres als quals tenen accés els infants i els adolescents han de responsabilitzar-se de la detecció de les situacions que donen lloc a supòsits de desprotecció i tenen l'obligació de complir i actuar segons el que estableix aquest Reglament i el PAI que figura a l'annex I.

2. La detecció ha de ser tan precoç com sigui possible per evitar conseqüències més greus i incrementar les possibilitats d'èxit de la intervenció, tractar les seqüeles, així com evitar la reiteració de la conducta detectada. Tan aviat com es detecti una possible víctima s'ha d'activar el PAI i han d'intervenir els professionals implicats.

3. Per facilitar la detecció d'aquestes situacions, s'annexa la guia d'indicadors (annex II).

Article 8. Procediment d'actuació

1. En cas que la ciutadania o un professional tingui una sospita fonamentada o evidència d'una situació d'abús, agressió sexual o maltractament físic agut contra un infant o adolescent, gràcies a la visualització de lesions físiques, d'episodis de maltractaments recents o la declaració explícita de l'infant o l'adolescent, han de notificar la situació d'acord amb que preveu el protocol (PAI), annexat (annex I).

2. Les institucions, els serveis i els departaments que intervenen en el procés, una vegada notificada la situació, tenen l'obligació d'aplicar el Reglament i protocol (PAI) que figura a l'annex I.

Disposició final

Aquest Reglament entrarà en vigor l'endemà de ser publicat al *Butlletí Oficial del Principat d'Andorra*.

Cosa que es fa pública per a coneixement general.

Andorra la Vella, 11 de novembre del 2020

Xavier Espot Zamora
Cap de Govern

Annex I. Protocol d'actuació immediata en casos d'evidència o sospita fonamentada d'abús, agressió sexual o maltractament físic agut contra infants i adolescents

1. Notificació de la situació detectada

1.1. En el moment que una persona detecti una situació de maltractament físic agut, abús o agressió sexual contra un infant o adolescent ha de notificar-la, amb la major brevetat possible, d'acord amb aquest protocol, al Cos de Policia (tel. 872 000 / 110). La manca de denúncia pot ser constitutiva d'una infracció penal.

L'article 36 de la Llei qualificada de modificació del Codi de procediment penal, del 10 de desembre de 1998, estableix el següent: "Tota persona que presenciï la comissió d'un delicte perseguible d'ofici o en tingui coneixement, estarà obligada a denunciar-ho, per escrit o verbalment, davant de l'autoritat judicial o de la policia. L'autoritat judicial, el Ministeri Fiscal i el Servei de Policia han de rebre sempre les denúncies verbals o escrites que s'interposin."

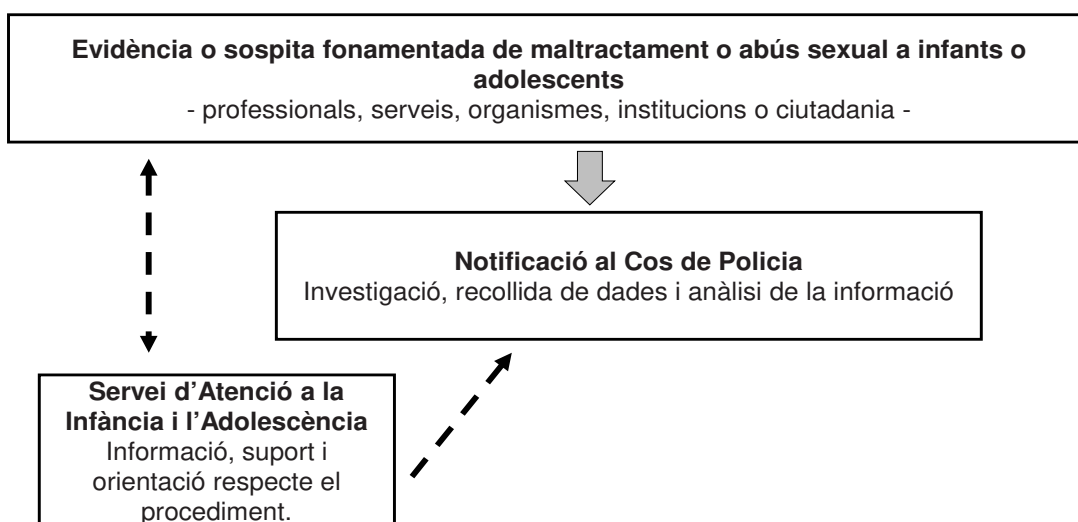
1.2. La notificació al Cos de Policia comporta l'activació del PAI, en els termes recollits als apartats següents.

1.3. En cas que la persona denunciant sigui un professional, haurà de recavar, preferentment per escrit, tota la informació rellevant de la possible situació de maltractament físic agut, abús o agressió sexual, ja sigui l'específica referent al maltractament com informació rellevant de l'infant o l'adolescent o de la seva família que pugui aportar o esclarir el nivell de desprotecció que presenta.

1.4. Si es considera que l'infant o l'adolescent ha patit recentment un maltractament físic, abús o agressió sexual i requereix assistència mèdica, es prioritzarà aquesta assistència. Els professionals sanitaris que l'atenguin han de notificar la situació prop del Cos de Policia, que es comunicarà amb l'Àrea de Medicina Legal i Forense amb la màxima celeritat possible.

1.5. En cas de dubte, la persona o el professional es poden posar en contacte amb el SEAIA, al telèfon del ministeri encarregat dels afers socials o al telèfon d'emergència **175**, per rebre informació respecte al procediment que s'ha d'efectuar, així com suport i orientació professional. El SEAIA recollirà les dades de contacte de la persona que faci la demanda d'informació per efectuar el seguiment de la notificació.

Resum del circuit de notificació:

2. Avaluació dels fets i recollida de proves

2.1. Una vegada denunciada una situació de maltractament físic agut, abús o agressió sexual, s'inicia la *fase d'avaluació dels fets i la recollida de proves*.

2.2. L'obtenció de proves no ha d'ocasionar una victimització secundària als infants i els adolescents i per això s'han d'emprar recursos senzills i han de regir els principis d'intervenció mínima, celeritat i especialització, per reduir el sofriment i no prolongar-lo de manera innecessària.

2.3. En els casos en què el maltractament físic, l'abús o l'agressió sexual l'hagi causat, presumptament, un dels progenitors o la persona representant legal de l'infant o l'adolescent, i consegüentment aquests no puguin estar presents en les actuacions, el batlle competent designarà un representant ad hoc perquè es facin les exploracions de la víctima amb les màximes garanties.

2.4. En aquesta fase, hi intervenen el Cos de Policia, la Batllia i el Ministeri Fiscal, el psicòleg forense de l'AAIA i l'Àrea de Medicina Legal i Forense.

2.4.i. Intervenció del Cos de Policia

Quan el Cos de Policia rep la denúncia corresponent ho comunica immediatament al Ministeri Fiscal.

El Cos de Policia, mitjançant l'Àrea de Policia Judicial i Investigació Criminal, fa una primera valoració dels fets –per determinar-ne l'autoria i la temporalitat–, així com la recerca de proves, i comunica les seves actuacions a l'estament judicial que correspongui. En tot cas, s'ha d'evitar, en la mesura que sigui possible, la declaració de la presumpta víctima.

Concretament, algunes de les accions que pot efectuar el Cos de Policia sota la direcció i el control del fiscal de guàrdia o el batlle competent són les següents:

- Prendre declaració a la persona que ha notificat la situació.
- Prendre declaració als testimonis, si n'hi ha.
- Prendre declaració als progenitors, tutors o guardadors de l'infant o l'adolescent víctima.
- Fer la recerca de proves materials.
- Buscar la persona presumptament agressora i prendre-li declaració.
- Detenir la persona presumptament agressora.
- Trametre l'enquesta preliminar a la Batllia o a la Fiscalia.
- Activar la intervenció del metge forense.
- Prendre mesures de protecció de l'infant o adolescent en situació de desemparament i/o derivar-lo al SEAIA.
- Qualsevol altra que li sigui atribuïda per llei.

2.4.ii. Intervenció del metge forense

La intervenció del metge forense s'activa quan l'infant o l'adolescent presenti una lesió física, proves o rastres biològics de la persona agressora que poden evidenciar aquesta situació detectada. En tot cas s'intentarà minimitzar el nombre d'exploracions fetes a la víctima.

a) En cas d'agressió sexual:

- L'actuació medicoforense davant una agressió sexual a un infant o adolescent ha de ser específica en funció de les característiques i circumstàncies dels fets.
- L'exploració física inclou una exploració física general i, de forma més específica, de les àrees d'accés sexual. Així, s'exploren la regió genital, l'anal i la bucal, fent èmfasi en les àrees on la víctima descriu que ha patit els tocaments o l'accés carnal.
- El metge forense podrà, segons criteri professional, recolzar-se en altres facultatius mèdics especialitzats.

i. Menys de 72 hores entre el delictes i l'exploració

L'actuació del metge forense en aquest supòsit és de caràcter urgent i prioritari, ja que es poden observar les lesions sofertes i hi pot haver rastres biològics de la persona agressora que poden donar un perfil genètic per a la identificació posterior.

ii. Més de 72 hores entre el delicte i l'exploració

Amb posterioritat a aquest temps, aquests rastres es deterioren i desapareixen, i es perd el cos de la prova. Tot i així, podria ser necessària la intervenció per tal de valorar possibles lesions físiques.

b) En cas d'agressions física

L'activació d'aquest recurs dependrà de la tipologia d'agressió o el maltractament, així com del temps transcorregut des dels presumptes fets.

El metge forense efectua una exploració física general per avaluar les possibles lesions sofertes i, en particular, la lesió que es derivi de la situació denunciada.

Els espais i els professionals s'adequaran segons la tipologia de situació denunciada.

2.4.iii. Intervenció del psicòleg forense

En l'avaluació de les situacions de maltractament físic i, en particular, la situació d'abús o agressió sexual, el testimoni de l'infant o l'adolescent és bàsic.

Segons les característiques de l'infant o l'adolescent, es poden donar dificultats o una absència d'habilitats per comunicar eficientment les seves vivències –sobretot respecte dels fets viscuts–, i encara que tingui més probabilitat d'experimentar la simptomatologia descrita, es produeix una gran variabilitat en la naturalesa i l'extensió de l'estrès psicològic que experimenta, fet que dificulta l'evidència de les conseqüències negatives derivades d'aquesta situació.

Per aquest motiu, la intervenció del psicòleg forense és fonamental per avaluar i explorar els fets denunciats i evitar la reactivació del trauma de l'abús/agressió o el maltractament físic sofert. El professional ha d'elaborar i lliurar els informes pericials sol·licitats pels estaments judicials i l'enregistrament audiovisual de les declaracions de l'infant o de l'adolescent.

Respecte als recursos materials, l'espai destinat a l'exploració ha de ser un entorn confortable i agradable per a l'infant o l'adolescent i ha de disposar de tots els mitjans materials –vidre unidireccional– i tecnològics per enregistrar i reproduir posteriorment la declaració, evitar la victimització secundària de l'infant o l'adolescent i possibilitar la pràctica de la prova preconstituïda, aspecte que es recull a l'article 76 de la Llei 14/2019.

Per donar garanties al testimoni de la víctima i evitar el seu testimoni atge reiterat, el psicòleg forense procedirà de la manera següent:

- Entrevista inicial a la víctima

Davant una situació d'indeterminació dels fets denunciats i mitjançant un requeriment judicial, el psicòleg forense pot fer una entrevista inicial a la víctima a fi de determinar els fets denunciats, la possible persona agressora, la temporalitat i altres elements que es considerin d'important rellevància per prosseguir amb la investigació policial i judicial.

En aquesta entrevista cal dedicar el temps necessari a parlar o jugar amb la víctima abans de començar l'entrevista pròpiament dita amb l'objectiu d'establir la confiança suficient perquè es relaxi i no se senti amenaçada.

Aquesta entrevista s'ha de centrar a aconseguir un relat lliure i poc dirigit de l'infant, amb l'objectiu d'obtenir una declaració objectiva, evolutivament apropiada i defensable des del punt de vista legal.

La prova s'ha d'efectuar a l'espai adaptat, destinat a l'exploració de les víctimes i amb els recursos materials necessaris, com l'enregistrament tecnològic i l'assistència a la sala annexa dels professionals que el batlle instructor determini.

Si en el marc d'aquesta entrevista inicial s'evidencia que el fets ocorreguts requereixen l'actuació de l'Àrea de Medicina Legal i Forense, aquesta derivació es farà amb la màxima celeritat, seguint els circuits establerts.

- Prova preconstituïda

Per tal d'optimitzar les declaracions de l'infant o l'adolescent i evitar la seva revictimització, s'estableix la realització de la prova preconstituïda. Aquesta prova ha de permetre prendre la declaració a la víctima amb totes les garanties processals necessàries per evitar, si és possible, que assisteixi al judici.

La prova es portarà a terme al mateix espai adaptat per a les exploracions en presència de totes les parts designades pel batlle instructor a la sala adjacent, les quals han de visualitzar i escoltar l'entrevista a través d'un vidre unidireccional i amb els mitjans audiovisuals adients. El batlle instructor pot sol·licitar totes les qüestions i els aclariments que consideri oportuns al psicòleg forense perquè aquest darrer ho pugui aclarir durant l'exploració.

- Dictamen pericial

El Batlle, d'ofici o a instància de part, pot nomenar un o dos perits perquè efectuïn les comprovacions materials i tècniques, d'acord amb les precisions del batlle, i redactin un dictamen pericial, d'acord amb la secció novena del Codi de procediment penal vigent.

En aquest acte de nomenament, el batlle instructor autoritza el perit a enregistrar la imatge i el so de les entrevistes que es facin a l'infant o l'adolescent, a l'efecte d'evitar una exposició excessiva de l'infant o de l'adolescent afectat.

3. Procediment judicial

a) Actuacions precedents al judici oral

Un professional del SEAIA efectua, si escau, un acompanyament a l'infant o l'adolescent i la seva família durant el procés judicial i activa, si són necessaris, els recursos per a la seva recuperació física i psicosocial. Prèviament a la data de la vista, aquest professional pot acompanyar la víctima a la sala del judici per facilitar-li la informació escaient respecte del procediment, adaptada a la seva edat i el seu grau de maduresa.

La preparació psicològica de l'infant o l'adolescent víctima per declarar en el judici s'ha d'efectuar, si escau, amb el seu psicòleg de referència. Així mateix, s'han d'identificar els factors que poden contribuir a millorar el seu testimoniatge i s'ha de reduir al màxim la possibilitat de danys psicològics secundaris i així donar compliment a l'article 75 de la Llei 14/2019.

b) Judici oral

La Llei 14/2019 estableix que la intervenció dels infants i els adolescents en un procés judicial davant de qualsevol jurisdicció s'ha de fer en un entorn favorable i en unes condicions que permetin prendre en consideració la seva edat, el seu grau de maduresa i desenvolupament, i les seves dificultats de comunicació eventuals.

Atenent el respecte dels drets de la infància i l'adolescència, els tribunals poden ordenar que el judici es faci a porta tancada. Així mateix, la declaració dels infants i dels adolescents víctimes s'ha de dur a terme evitant la confrontació visual amb la persona inculpada per reduir o evitar els perjudicis que se'n puguin derivar, i el batlle o el tribunal pot ordenar la utilització de qualsevol mitjà tècnic per practicar la prova. Concretament, en els processos penals, s'ha d'informar els infants i els adolescents dels drets que els concerneixen.

Si, excepcionalment, el judici oral no té lloc a porta tancada, els mitjans de comunicació han d'efectuar un tractament rigorós dels continguts informatius relacionats amb els maltractaments dels infants i dels adolescents amb respecte a l'honor, la intimitat i la imatge de la persona afectada, evitant la difusió pública de qualsevol informació que pugui conduir a la seva identificació, d'acord amb l'article 74 de la Llei 14/2019.

Annex II. Indicadors de maltractament físic, abús o agressió sexual

L'infant o l'adolescent pot estar patint violència física si, entre altres coses:

- ☐ Presenta ferides, rascades, mossegades, hematomes, cremades, etc.
- ☐ Presenta manca de flocs de cabell, fractures o punxades no vinculables a les seves activitats habituals.
- ☐ Evita parlar de les lesions o dona explicacions estranyes o poc convinents respecte a les lesions que presenta.
- ☐ Manifesta o assenyal amb gestos que els seus progenitors són els causants de les lesions.
- ☐ Manifesta que està rebent violència física per part d'algú del seu entorn.
- ☐ Està sotmès al consum de drogues.

L'infant o l'adolescent pot estar patint abusos o agressions sexuals si, entre altres coses:

- ☐ Presenta picor o dolor a la zona anal/genital.
- ☐ Té molèsties quan camina o s'asseu.
- ☐ Presenta contusions o sagnat als genitals externs, la zona vaginal o l'anal.
- ☐ Presenta eritema i/o edema a la zona vulvar o anal.
- ☐ Es detecta semen a la boca, als genitals o la roba.
- ☐ Presenta alteracions de la membrana himenial.
- ☐ És una nena o una adolescent embarassada.
- ☐ Presenta una malaltia de transmissió sexual.
- ☐ Explica que està patint abusos o agressions sexuals per part d'una tercera persona.
- ☐ Evita parlar o dona explicacions estranyes o poc convinents respecte de les lesions que presenta.
- ☐ S'observen indicis que poden fer pensar en una situació d'abús o agressió sexual (manifesta coneixements sexuals estranys, sofisticats i inadequats a l'edat i/o conductes i jocs sexuals inadequats a l'edat).

Annex III. Resum del circuit del PAI

